

בס"ד

הערות על תשובה

בענין עשיית

עירובין

בכרכים גדולים

מאת ישעיהו טוביה הלוי דירעקטער

ברוקלין נוא יארק

מהדורה ד'

ניסן תשס"ג לפ"ק

אקדמות מילין

א.

בקונטרס קטן זו יחכאר היטב, שאי אפשר שהחשובה נדפס כחלק

ח' סימן כ"ח כספר שו"ת אגרות משה יצא מתחת ידי מרן מחותני, הגר"מ פיינשטיין זצ"ל. יחכאר היטב שכותבי תשובה זו התעלמו בכוונה מיסודות עיקרים. ואין לסמוך על תשובה זו כלל להלכה.

למשל: שם כחוב, " ומצד מחיצות סביב כרוקלין כפי הידועה

שעד עתה אינו כן וזהו אפשר לברר ". פשוט דברים אלו לא יצאו מתחת ידי מרן מחותני הגר"מ זצ"ל. הכי חשוב הוא לכתוב תשובה הלכה למעשה קודם שכיאר המציאות? והכי אינם נאמנים גדולי הרבנים כדורינו, שהעידו שיש מחיצות סביב כרוקלין?

גדולי הדור זיע"א לפני מאה שנים התירו לחקן עירוב כמענהטיין

וכיאר היטב שמחיצת הים הוי מחיצה. אותו ים הסוכב מענהטיין

סוכב כרוקלין גם כן. וצריך רק ליקח מאפה לראות שיש מחיצת הים

סביב כרוקלין. הכי חשוב מרן מחותני, הגר"מ פיינשטיין זצ"ל,

אשר העמלות שלו כתורה ידוע, שמתאצל ליקח מאפה לראות אם הים סוכב

כרוקלין?

והכי חסר למרן זצ"ל שלוחים נאמנים לשלח לראות המחיצות סביב

כרוקלין? הכי לא הי' למרן מחותני כוח ללך כעצמו לראות המחיצות?

אם הי' לו ספק בדבר. אלא, הדבר פשוט שדברי הבל אלו לא יצאו מתחת

ידי מרן זצ"ל.

הם רק חלק מהשקרי' שמפרסמים כת שקרנים כדורינו רח"ל אין

שום איסור לחקן עירוב ככרוקלין. ודברים נכתבו כתשוב' זו, לא יצאו

מתחת ידי מרן מחותני זצ"ל. זו עבודה מזיפי דבריו שנכנסו לפני

ולפנים, כדי לזייף דבריו, ולכתוב כשמו דברים שלא עלה על דעתו כלל.

כמבואר היטב בקונטרס זו. כדברים כרוכים ומפורשים שאי אפשר לחלוק

עליהם.

אם יש למי שהוא הערות על מה שכתבתי בקונטרס זו, יכתב אותם,

וישלחם לי. מיום הדפסה הראשונה שנת תשס"א, לא נחקל שום הערה,

לא בכתב ולא בעל פה. אם כי נחפרסם הקונטרס. זו ראייה גדולה שאין

מה להשיב על דברי הכרוכים בקונטרס זו.

ב.

כראש תשובה הנ"ל כתוב שקר בס. וז"ל: " יצאו איזה רבנים

ועשו עירוב... וסמכו על הרה"ג ר' מנשה קליין שליט"א".

זו שקר! שהרי כותב זה הי' משגיח על העירוב כפלעטכוש.
ולא סמכתי עליו כלל. אלא על הרהגה"צ זיע"א שהתירו לערב כמענהטין,
כשנת חרס"ז, ודכריהם נדפסו קספר עירוב והוצאה, הדפסתי מחדש, השל"ט.
ואין שום ג"מ כין מענהטין לכרוקלין כדלעיל.
אם כי דכריהם מוכאים כתשוכה שכתב הגר"מ קליין, ועל זה לא העיר
כלל כתשוכה נדפס כשו"ת אגרות משה שם, מ"מ למה אקח מהחדש, כשישן
נמצא.

ומרן מחותני זצ"ל ידע שאני משגיח על העירוב שם. שהרי כשיסדו
עירוב זו. הי' פרסומת כסדר כעתונים, כמודעות, וכישיכות נגד העירוב,
כשם מרן מחותני הגר"מ פיינשטיין זצ"ל.
וכתתי למרן זצ"ל שני מכתבים. לכקש עצה. היות שיש פרסומת
כשמו שאסור לתקן עירוב כפלעטכוש. אולי טובה הפרישה מתפקידי של
משגיח על העירוב שם.

וכתתי שהנני מוכן לעשות כפקודהו. ולא השיב! הרי הסכים
למה שאני עושה. הרי לא התנגד לתיקון עירובין ככרוקלין.
גם ידע שסומכים עלי הרכנים שם. ואיך כתב שסמכו על הגר"מ קליין
שליט"א. והרכנים שם כסדר כדשות דרשו כרכים לכני קהילתם אמרו מפורש
שהם סומכים על גדולי הדור לפני מאה שנים התירו לערב כאן. ולא עלה על
פיהם שם הגר"מ קליין שליט"א. אם כי כתב תשוכה ארוכה. למה להם
ליקח מחדש כשיש ישן.

הרי תשוכה נדפס כאגרות משה שם יסודה שקר. אם כי מצאו טעמים
לחלוק על איזה דכרים שכתב הגר"מ קליין שליט"א כתשוכתו, הרי לא מצאו
טעם לחלוק על גדולי הדורות לפני מאה שנים התירו לערב כאן. לא
הזכירם כלל. כידעו שאין מה להשיב עליהם זיע"א.
וזו העיקר להלכה. וספר עירוב והוצאה הי' לפני מרן הגאון זצ"ל
כי שלחתי למרן הגאון זצ"ל הספר כשנדפס. וכמדומה גם שלח חמורה
הגונה כשכיל הספר.

הרי ידע מה שכתוב שם. איך התעלם מזה לגמרי. הרי יסודות ההלכה
להתיר תיקון עירובין כתוב שם. פרי רוחם של גדולי עולם זיע"א.
זו ראייה נכונה שאין עליה תשוכה. שלא כתב מרן הגאון תשוכה זו.
אם מצא חוב לעצמו לכאר ההלכה כזה, כמש"כ שם, למה לא כיאר טעם
התנגדותו למש"כ גדולי עולם לפני מאה שנים, נדפסו כספר, שהי'
לפניו. הכי הגר"מ קליין שליט"א הי' היתיד שכתב כענין עירובין.
אחרים זיע"א ג"כ כתבו מענין זה. ועליהם סמכו מכשירי העירוב
כפלעטכוש.

כמהדורה זו אנו מוסיפים: תורת מיקוני עירובין להלכה ולמעשה, כקצרה, מספר חיו יהושע. כעל המתכר ספר חיו יהושע הי' מהגאונים המפורסמים כדורו וחיכר הרכה ספרים בענינים שונים. נתקלו ככל תפוצות ישראל. וכתב שהקונטרס שלו כענין עירובין הי' לפני גדולי הדור כעהק"י תובב"א, לפני מאה שנים, והסכימו לדכריו. גם הגאון הגדול, מלפנים. ראב"ד ק"ק מאסקאווא, ר' חיים ברלין, בנו של הנצי"ב ר"מ בוולאזין, זיע"א, נתן עיניו עליו והסכים למש"כ. דע ידידי הקורא! הלכות התורה נמסרה לנו על פי הסכמת חכמי הדורות וקבלתם מחכמי הדורות לפנייהם. בהרבה הלכות יש מחלוקת. כמשנה, כגמ', בדכרי הגאונים, כספרי הראשונים, והאחרונים. כתב רכינו הגר"א. מוולנא זיע"א, הרוצה לצאת כל השיטות כמצוה דאורייתא של תפילין, צריך להניח ס"ד זוגות תפילין (כתר ראש אות י"ד). אבל אנו נוהגים למעשה כשיטת דרש"י, כהסכמת הפוסקים, שזו עיקר השיטה להלכה. הגאון זיע"א לא הי' מניח תפילין דר"ת שלא לבטל מתפילין דרש"י אף רבע. כהלכה אי אפשר להחזיק שיטה יחיד יהי' מי שיהי'. וכ"ש אי אפשר להגיד סכרות אינם כתוכים כשום מקום. כל דכר הלכה צריך הסכמת חכמי הדורות וקבלתם. אנו מצרפים קונטרס זו כדי שיהי' ביד הקורא הלכה כרורה. ולא יתכלכל כשזה ושקר.

המצפה לרחמי שמים כביאת גואל צדק כמהרה כימינו
אמן ואמן

ועירובין וזוהי הסיני (ויצקל-אור)

בעזה ש"ת
הערות על תשובה

בשו"ת אגרות משה חלק ח' סימן כ"ח

בענין עשיית עירוב בכרכים גדולים

מהדורה ד' עם תיקונים

ניסן תשס"ג

על ידי
ישעיהו טוביה הלוי דירעקטאר

הערות על דברי האגרות משה חלק ח' סימן כ"ח

בשורת אגרות משה חלק ח' סימן כ"ח יש תשובה בענין עשיית עירובין בכרכים גדולים. בענף א' שם כתב וזה לשונו: הנה על מה שאמרתי שאין לעשות עירוב בברוקלין אף בחלק אחד כפלעטבוש ובארא פארק, יצאו איזה אנשים ועשו עירוב בפלעטבוש ובארא פארק, וסמכו על הרב הגאון ר' מנשה קליין שליט"א ע"ל. יע"ש כל דבריו. וכתב עוד שם וז"ל: ולכן מוכרח אני לבאר זה הזין לאמיתו שלא יהי' תקלה ח"ו למאות ולאלפים, עכ"ל.

הדברים מבהילים! הרי כתב מפורש בסימן פ"ז בח"ד מספרו אגרות משה בתשובה להרבנים מפלעטבוש שהם יכולים לתקן עירוב שם. אם כי אינו רוצה להתערב בזה. מ"מ שיטתו אינו פסק דין ברור. שהרי לא נזכרו דבריו בספרי האחרונים. אכן הם יכולים לסמוך על שיטות כל האחרונים שכתבו שלא כדבריו. זברים אלו כתובים שחור על גבי לבן שם. אכן לא סמכו על דברי הגר"מ קליין נ"י. אלא על מה שאמר הוא ע"מ: להרבנים מפלעטבוש כשבאו לשאל ממנו פסק דין. וסמכו על דברי גדולי הדור לפני מאה שנים, דבריהם נדפסו בספר תורת תיקוני עירובין בזמן הזה, ועל גדולי הדור, דבריהם נדפסו בספר עירוב והוצאה נדפסו שנת תרס"ז, בענין העירוב במאנהעטין, הם התירו או לתקן עירוב שם, והוא הזין לברוקלין, שאין שום נ"מ להלכה בין ברוקלין למאנהעטין, ע"פ יסודות ההלכה דמחיצת היס הוא מחיצה, נבואו שם. וספרים אלו נדפסו עוד הפעם שנת תשל"ט, וכל זה פשוט להמעיין. הגר"מ פיינשטיין זצ"ל, לא השיב כלום על דבריהם, בתשובה הנ"ל, אלא עסק לסתור דברי הגר"מ קליין נ"י. וכבר השיב על דבריו בספרו שורת משנה הלכות ח"ח.

הגאונים הגדולים הנ"ל זצוק"ל, פלפלו בדין מחיצת היס, אי הוא מחיצה. וכתבו להלכה ברורה דהוי מחיצה. חוץ מזה יש מחיצות סביב נאו יארק נבנו על ידי בני אדם. לא דנו בזה כלל. כי הדבר פשוט, דמחיצות נבנו על ידי בני אדם, הן מחיצות כשרות ומותר לטלטל על ידיהם. וכבר כתב באגרות משה שם, דבריו לא נזכרו בספרי האחרונים. ובתשובה שם סי' פ"ח, כתב מפורש שדבריו שלא כדברי הש"ע, ויכולים לסמוך על הש"ע עיין שם. וכן דבריו שלא כדברי הראשונים שהרי כתב החכם צבי וזה לשונו: שלא ראיתי לאחד מן הפוסקים שהביא דבר זה עכ"ל. אכן מה זה שכתב וז"ל: ולכן מוכרח אני לבאר וכו' שלא יהי' תקלה ח"ו למאות ולאלפים עכ"ל (שם סי' כ"ח). מה התקלה! הכי זו תקלה למאות ולאלפים אם יתנהגו כדברי האחרונים, הש"ע והראשונים? ובעה"מ סאג"מ כתב מפורש בתשובותיו הנ"ל ועוד מקומות שדבריו נגד מה שכתבו. הרי שיטתו רק חומרה בעלמא נגד כל הפוסקים, אינו תקלה להנהיגים שלא כדבריו, וכ"כ מפורש בתשובותיו שם. כבר כתב בתשובות, ונדפס שחור על גבי לבן, שאינו מוחה נגד מתקני עירובין והרשות בידם לעשות כמו שהם סוברים. כשיטת כל האחרונים הש"ע, והראשונים. אם כן הדבר פשוט בתכלית הפשטות שלא יצאו דברים אלו מתחת ידי הגאון זצ"ל. ונכתבו כדי לגנוב דעת הבריות שאינם מעיינים בתשובותיו בחלק ד' שם.

בתשובה שם אות ח' וז"ל: ומצד מחיצות סביב ברוקלין כפי הידיעה שעד עתה אינו כן וזהו אפסר לברר עכ"ל. פלא! אם אפסר לברר. למה לא בירר הדברים קודם שכתב תשובה להלכה בענין. ועוד הכי הוא חושד מרן הגר"מ קליין נ"י, ידידו מאז, לשקרן? הרי הוא כתב שיש מחיצות סביב ברוקלין. אם כן מה יש לפקפק בזה? צריכים לדעת. נמצאים מחיצות סביב ברוקלין הן מחיצות יס דהוי מחיצה לשיטת רוב פוסקים, הן מחיצות נבנו על ידי בני אדם, שהם מחיצות כשרות לכל הדעות. ובעה"מ סאג"מ כתב נגד מציאות ידוע. וחושד גדולי הדור שהם רח"ל שקרנים. אין זו ממידותיו הנעימים. פשוט! דברי אלו לא יצאו מתחת ידי הגאון זצ"ל.

מש"כ שם אות ג', וחולק על החזון איש מסברה. מי יאמר, סברתו של בהמ"ח שורת אגרות משה טובה מסברת החזון איש. בפרט, דברי החזון איש. כבר קדמוהו בספר תיו יהושע. וכתב שם שהסכימו לדבריו גדולי תורה בעה"ק יתובב"א אז. ובתוכם הגאון הגדול ר' חיים ברלין ועוד גדולים וקדושים שהי' בעה"ק י

אז, זיע"א. הרי זו הסכמת חכמי ישראל גדולי הדור. מקורם מדברי הב"ח כמ"ש בתיו יהושע שם. איך חולקין עליהם בסברה בעלמא. בפרט כשכתבו דברים של טעם. הם אמרו דבכל עיירות גדולות יש מבואות שתומות מג' רוחות. מבוי כזה רשות היחיד. אכן רחובות מחוברים להם הוי ג"כ רשות היחיד. שהרי סוף הרחוב מחובר למבוי שתום מג' רוחות. (תיו יהושע ראש דבריו, חזון איש הל' עירובין סי' מ' אות ז'). לכן מש"כ שם באג"מ דאינו מסתבר לאמר דעיירות גדולות הוי רשות היחיד. ועיירות קטנות הוי רש"ה לשיטות דלא צריך ס"ר עוברין. פלא: אם זו דין תורה מסתבר היטב.הס להאמר שדבר הבל אלו יצאו מתחת ידי הגאון זצ"ל!

באות ח' שם כתב וזה לשונו: ומוארשא שעשו שם עירובין אף שהי' כרך גדול ידוע לפי חשיבות כרכים גדולים שברוסלאנד ופולין, לא הי' בה ס' ריבוא ברחובות שהוא רק בעיר שדרים בה ערך קרוב לשלשה מיליאן נפשות. ובווארשא לא היה שם כל כך אינשי ואף המחצה מזה לא היה שם. ועוברים ושבים ג"כ לא הי' כל כך שישלימו המספר. ובשאר הכרכים לא הי' עירובין, אלא בחלק קטן מהעיר מקום שדרו שם רוב היהודים ושם לא הי' ס' ריבוא. אבל ברוקלין, הא כל חלק חשוב כמו פלעטבוש ובארא פארק וכדומה הם רשות הרבים בפני עצמם, דיש בכל אחד על משך שעות פחות מי"ב מיל על י"ב מיל ס' ריבוא. שאף אם שיך לחלקם לשני מקומות חלוקין, הרי כל אחד בפני עצמו רה"ר דס' ריבוא עכ"ל. הדברים מבהילים! מבלבלים! אין להם שום ביאור, פשוט לא יצאו מתחת ידי הגאון זצ"ל.

חידוש זה שכתב שצריך לגור בעיר ג' מיליאן אנשים כדי שיהי' נמצאים ברחובות ס' ריבוא לא נמצא בשום מקום. לא בשום ראשון ולא בשום אחרון. כ"כ מפורש בשו"ת אגרות משה סי' פ"ז-פ"ח שם. להלכה צריך ס"ר עוברים ברחוב אחד כדי שיהי' רשות הרבים. וכ"כ בש"ע סי' שמ"ה סע' ז' שכלל ישראל הלכו לאורו ה' מאות שנים. וכתב החיד"א במערכת בית יוסף, בספרו שם הגדולים, שהכסימו לפסק דינו שני מאות רבנים בדורו. אם כן מה קאמר לגבי ווארשא. הרי תיקנו עירוב שם מפני שלא הי' שם רחוב אחד שעברו שם ס"ר. ולא היה שם רשה"ר כפסק דינו של הש"ע שם. וה"ה לברוקלין שאין שום רחוב שעוברים שם ס"ר. הרי כשתיקנו עירוב שם לא ידעו מחידושו, דצריך ג' מיליאן אנשים גרים בעיר כדי שיהי' העיר רשות הרבים, דבר זה חידוש שכתב בספרו בזמן האחרון. כשתיקנו עירוב שם עדיין לא הדפיס ספרו. ולא היה לפני הרהגה"צ זיע"א שתיקנו עירוב שם לפני מאה וחמישים שנים. וסמכו על דברי הש"ע. א"כ מה קאמר אודות שיטתו, כדבר פשוט, ומטעם זה לא היה רשות הרבים שם. הרי זו ליצנות בעלמא! ממגידי שקרים, וכתבו כדבר פשוט שהרהגה"ג זיע"א אז תיקנו עירוב שם מפני שלא הי' ס"ר ברחובות. ומסכימים לדברי האג"מ. בזמן שלא ראו דבריו ולא חלמו על זה. גם בהמ"ח סאג"מ ידע מזה וכתב שלא נמצא דבריו בספרי האחרונים. א"כ מה קאמר גבי ווארשא?

ומה שכתב אודות פלעטבוש ובארא פארק. שנמצאים שם ס"ר. היא ליצנות בעלמא. הרי לשיטתו צריך ג' מיליאן אנשים גרים בעיר כדי שיהי' נמצאים ברחובות ס"ר. מספר זה לא נמצא בפלעטבוש ובארא פארק. וכן אינו נמצא בשכונות אלו ס"ר אנשים גרים שם. ובודאי אינו נמצא ס"ר ברחוב א' כדי שיהי' ר"ה ע"פ דברי הש"ע שם. ובאג"מ שם ס' פ"ח כתב שיכולים לסמוך על הש"ע נגד שיטתו היחידי לא נזכר בשום מקום. דברי בלבול הנ"ל, כמילאון, שאין מילה אחת שייכות למילה שאחריו, לא יצאו מתחת ידי גאון הדור זצ"ל.

במש"כ אודות מפולשין באות ו' שם. כ"כ הרמב"ן ועוד מרבותינו הראשונים שצריך שיהי' השערים מכוונים זה כנגד זה הולכים מצד אחד של העיר לצד האחר של העיר. וכ"כ המגן אברהם לבאר דברי הש"ע. ובספר ילקוט הגרשוני סי' שס"ד בשם הברכי יוסף דבמקום שיש רשות הרבים מפולש משער לשער רחב ט"ז אמה דלא מהני צורת הפתח, המחמיר קדוש יאמר לו עי"ש כל דבריו. הרי דכתב להחמיר רק כשיש רחוב מפולש משער לשער. וכתב שם שכ"כ בספר משכנות יעקב שיש להחמיר רק כשיש רחוב מפולש משער לשער. ועי' בית אב תנינא סוף ענף א' סי' ט' ד"ה והמג"א. ובתיו יהושע כתב דרחוב שאינו מפולש דינו כמבוי עקום דמהני צה"פ. עי"ש ד' ג' בסוף העמוד ושם דף ז' אות ט' ואות י'. וכתב שכן המציאות בעיירות בזמנינו. אבל באגרות משה סי' ק"מ חלק א"ח, ושם אות ו', כתב להקשות על הרמב"ן

מנלן להרמב"ן דבר זה. ודאי אם כ"כ הרמב"ן ה"ל לו קבלה, שכך פירושו של מפולשין. אין להקשות על רבותינו הראשונים מסברה. ובמג"א הסכים לסברת הרמב"ן וכ"כ להלכה. וכ"כ גדולי הדורות לדבר פשוט. דבמקום שאין רחוב מפולש משער לשער אינו רשות הרבים.

ובסוף התשובה שם אות כ', ענף ד' כתב וז"ל: עכ"פ כבר ביארתי הטעם שאין לעשות עירוב בברוקלין גם בחלק אחד. למעשה לא ביאר כלום. כי לא סתר הבנין נבנה ע"י גדולי הדור לפני מאה שנים, שכתבו הלכה למעשה שמחיצת הים הוי מחיצה ומותר לטלטל ע"י מחיצה זו. וכ"ש מחיצות נבנו ע"י אדם מותר לטלטל על ידם. ויכולים לסמוך על זה בלי שום חשש ופקפוק. וכ"כ בתשובה להרבנים מפלעטבוש, ח"ד סי' פ"ז: ויכולים לתקן עירוב בשכונתם. אם כי מצא טעמים לחלוק על בה"מ שו"ת משנה הלכות. מ"מ לא מצא טעם לחלוק על גאוני הדור לפני מאה שנים מובאים לעיל שהתירו מפורש לערב במאנהעטין וה"ה ברוקלין לפי יסודות ההלכה מבוארים שם. ועליהם סמכו אז.

בסוף דבריו שם וז"ל: רוב הרבנים ובני תורה סוברים שאסור עכ"ל, זה שקר מוחלט! רוב הרבנים לא אסרו תיקון עירובין בברוקלין. נדפסו י"ט מכתבים מרבנים, גדולי תורה, מהם מחברי ספרים וספרי שו"ת, משיבים הלכות בכל מקום, ראשי קהילות גדולות, דיינים מומחים, מכתביהם ה"ל לפני מרן הגר"מ זצ"ל וכתבו מפורש שמסכימים לתיקון עירובין בברוקלין. ומצוה גדולה היא. להציל אלפים מחילול שבת בשוגג. וכן כדי שיהי' כלל ישראל אנשים ונשים מענגים השבת על ידי טלטול ברחובות. ולא יהי' נשים וילדיהם הקטנים אסורים בבית כל השבת. (בתשובה לעיר דטראיט אג"מ ח"ח סי' כ"ט כתב שזה נקרא צורך גדול). אם כן איך כתב: שקר גס כזה: שרוב הרבנים סוברים שאסור לתקן עירובין; וידע היטב שזה שקר. כל בעלי הוראה מומחים הסכימו לתיקון עירובין בברוקלין. פשוט דברים אלו לא יצאו מתחת ידי הגאון זצ"ל; שהרי ידע היפך מזה.

מש"כ אודות הבני תורה שהסכימו לאיסור עירובין. הרי אינם בעלי הוראה, לא למדו ענינים אלו, ואינם בעלי דעה, לחו"ד בעינין. גם תשובות בהמ"ח אגרות משה לא למדו. שהרי כתב מפורש שאין למחות ונתן רשות לרבנים מפלעטבוש לתקן עירוב בשכונתם. ובני תורה מוחים נגד מש"כ. הס לאמר שדברי הבל אלו יצאו מתחת ידי הגאון זצ"ל בסעיפים לפני זה הוא חולק על הרמב"ן, וכאן מתחשב עם הבני תורה שלא למדו ענינים אלו. הס להזכיר זה!

והדברים ידועים. הגאון בעל המחבר ספר אגרות משה זכר צדיק לברכה, היה מכבד כל אדם קטן וגדול. וכל שכן גדולי ישראל לפני מאה שנים. אם כן מש"כ אודות גאוני הדור לפני מאה שנים שהתירו לערב במקום שעברו שם ס"ר וז"ל (אות ט"ז) ריבה בדמיונו יותר על המציאות, שאף בכל אורך הדרך מוארשא עד פעטערבורג לא עברו מיליונים ביום אחד ואין דבריו כלום עכ"ל. הרי זו פגיעה אישית בסמכותם של גדולי הדור לפני מאה שנים. שהעידו שהלכו שם ס"ר. ונאמנים הם. הרי הם כשרים לכל עדות שבתורה. ונאמנים להעיד שהי' שם ס"ר עוברים ברחוב. פשוט דברים אלו לא יצאו מפי רבינו הגאון זצ"ל בה"מ אג"מ. אם אינם כשרים לעדות כל הגיטין שסדר פסולים חו"ש. ומה אם נאמנות בשחיטה ובדיקת הסכין שהי' חובת הרב בכל עיר. אלו דברי מתנגדי העירוב דברי גדולי הדורות אינם כלום בעיניהם. מלשינים על גדולים וקדושים מזדורות הקודמים, זוק"ל זיע"א מסכימים לתיקון עירובין. כותבים שקרים בשמם ולמדים פירושים זרים בדבריהם. אבל זו אינו ממידת מרן הגר"מ בעהמ"ח סאג"מ, שהי' איש אמת, לעולם לא הוציא שקר מפיו וכתב מפורש שדבריו נגד מש"כ האחרונים. והוסיף בענותנותו בצדקתו. הרוצים להתנהג כדבריהם הרשות בידם. הדברים ידועים, בעל המחבר ספר אגרות משה חולק על גדולי עולם בראיות מש"ס ופוסקים. אבל לאמר עליהם שאינם כשרים לעדות. וטעו בדמיון. ולא ידעו המציאות, דברים אלו לא יצאו מתחת ידי הגאון זצ"ל. חס מלהזכיר דברים אלו!

באות כ"א שם כתב שאין לתקן עירובין שהרי לא ידעו שיש איסור הוצאה והאיסור היותר גדול הוא להשכיח תורה מישראל ע"ש כל דבריו זו דברי מינות! הדברים ידועים שבעל המחבר אגרות משה הסכים לתקן עירובין בהרבה מקומות בארצות הברית

בח"ד סי' פ"ו כתב שהעירוב הוא טובה גדולה לשמירת שבת והצלה ממכשול בשוגג ובמזיד ע"ש. וברך המתעסקים בזה. ובח"ח סי' כ"ט הסכים לתיקון עירובין בעיר גדולה זיעטראיט. וכתב שזה "צורך גדול". יש גם להשתדל לתקן עירובין". ע"ש כל דבריו. וכן בסיגעיט תיקן עירוב עיין ח"ח סי' כ"ח אות י"ט. הנ"ל שיחת בני ישיבות מתנגדים לתיקון עירובין וכופרים בתקנת שלמה המלך ע"ה ובית דינו. חולמים חלומות של הבל, ואין רסן לפיהם. רק על ברוקלין ה' לבהמ"ח סאג"מ חשבון מיוחד לאיסור. וכתב שדבריו שלא כדברי הפוסקים האחרונים והש"ע. (עי' ח"ד סי' פ"ז-פ"ח).

דבר אחד עומד נגד כל מה שכתב בתשובה שם. (סימן כ"ח) הרי יש עזות נאמנות שהסכים הגר"מ בהמחסאג"מ זצ"ל שיכול לתקן עירוב בבארא פארק ונכתב בספר. הספר היה מונח תחת ידי בהמ"ח אגרות משה יותר משני שנים ולא ערער על דברים כתובים שם לא בכתב ולא בעל פה. כותב הדברים נאמן כמאה עדים לכל איסורים שבתורה. מתנגדי העירוב ה' המומים! מה הם יכולים לעשות עם הסכמה זו, נתפרסם לאלפים בכל העולם, זו הירוס למעשיהם נגד תיקון עירובין. אבל אין זו בעיה לכת שקרנים מזיפי תורה ודברי גדולי הזרות. הרי יכולים לכתוב ולפרסם שלא הסכים לתיקון העירוב בבארא פארק. אם כי יש עזות להסכמתו. ונדפס בספר. הרי הם אומרים שאין מחיצות סביב ברוקלין. נגד מציאות ידוע. כל אחד ואחד יכול לילך לבאר דבר זה. המחיצות עומדות גלויות לכל. מ"מ אומרים מתנגדי העירוב שאינם שם. וכ"כ בתשובה שם וביארנו הדברים לעיל. וכ"כ לי רב אחד. וכך הם מפרסמים לכל, שאין מחיצות סביב ברוקלין. אם כי אלפי אנשים רואים המחיצות בכל יום. כי כך דרכם לזייף ולשקר אפילו נגד דברים גלויים. ולפרסם פסקים בשם מרן הגר"מ בעל המחבר ספר אג"מ, היפך ממה שכתב בספרו, שחור על גבי לבן. בידעם, רוב תושבי ברוקלין אינם מעיינים במקור ראשון, באגרות משה, וכן רוב הבני תורה, ובני הישיבות אינם מעיינים שם, לרבות ראשי הישיבות, וזה ידוע מהנסיון, דברתי עם הרבה אנשים, רבנים, וראשי הישיבות, והם פוסקים בענייני עירובין ע"פ מה שראו במודעות, נתפרסמו מכת שקרנים. ומתעצלים לעיין בהלכה ולבדוק אם יש מחיצות.

כבר ביארנו בקונטרס דעת תורה (כסלו תש"ס) המודעה לאיסור תיקון עירובין בשנת תשל"ט מזוייף. מרן הג"מ פיינשטיין זצ"ל לא חתם עליה. וזייפו חתימתו, ובאו לרבנים עם חתימתו המזוייף, ואמרו להם לחתום לכבודו. פשוט לא חתם על זה מפני שכתב מפורש בכמה תשובות שאין למחות נגד מתקני העירוב. ושם בקונטרס כתובים עוד ראיות ברורות לבאר שלא חתם על המודעה ואכמ"ל תדרשנו משם. מעוד טעם, וראיה, לא חתם על מודעה הנ"ל, שהרי דרכו בקודש שלא לחתום על מודעה שיש שם פסק דין. בפרט במקום שכבר כתב תשובה להלכה. שהרי ביאר היטב בתשובה (אגרות משה ח"ח חלק יו"ד סי' ל"ח) שאין לכתוב פסק דין בלי ביאור וטעם. לכן כתב מפורש לאיסור על אחד ששאל ממנו רשות לחבר ספר מקיצור פסקי דינים כתובים בספרו אגרות משה, שאסור בהחלט לפרסם פסקים בלי טעם וראיה. המעיינים בספרו חייבים לדון במש"כ אם נכונים דבריו או לאו. וכל זה כתב לפסק דין ברור. אם כן פשוט לא חתם על מודעה ששם אינו מבואר טעם האיסור. ועוד, פעם בקשתי ממנו לחתום על מודעה בענין פירצה בדעת, והשיב, הרי כבר כתבתי תשובה. צריכים לפרסם התשובה, לאלו הרוצים לדעת חו"ד. וסירב בהחלט לחתום על איסור בדבר שכבר כתב תשובה.

כת שקרנים הנ"ל פירסמו מודעה המזוייף משך עשרים שנים. וכשתיקנו עירוב בבארא פארק שנת תש"ס בכל שבוע היה מודעה המזוייף הנ"ל מופיע בעתונים, וברחובות. עד שפרסמו ועד העירוב שהם מוכנים לשלם 5,000 דאלאר לכל משיביא להם מודעה הנ"ל עם כתב ידם של הרבנים שחתמו עליה. מובן שלא היה תחת ידם מודעה עם חתימת הרבנים. כבר כתבנו, חתימת הגר"מ פיינשטיין זצ"ל זייפו, היינו שעשו צילום מחתימתו, והדביקו במודעה, ועשו צילם מזה. ובצילום המזוייף הלכו מרב לרב. לא עלה על דעת אחד מהם לשאול למה לא הראו להם חתימתו האריגינאל. ואם ה' שואלים מהם דבר זה, הכי אין תירוצים להם. חוששים שיאבד חתימתו ע"י רוב המשמוש וכו'. בני הרב שלמה זלמן ברוין זצ"ל, בהמ"ס שערים מצויינים בהלכה, ספרו שאביהם לא חתם על מודעה זו. אחר שהופיע המודעה עם חתימתו. דבר עם מתעסקים בזה ואמרו להם שלא ידפיסו חתימתו, והם לא שמעו לו. בנו של הרב מדעברעצין זצ"ל סיפר שאביו לא חתם על איסור טלטול עם עירוב כשר. אם כי דעתו ה' שאין לתקן עירוב, מטעמים ידועים לו. מ"מ עירוב כשר עומדת תחת השגחת רבנים מומחים מותר לטלטל עמו. הרב מפאפא, אע"פ

שחתם בשנת תשל"ט מפני הלחץ, ומפני כבודו של הגאון בהמסאג"מ (שלמעשה לא חתם על המודעה), הדפיס ופרסם מכתבים לחזק תיקון עירובין. ותשובתו בענין נדפסו בספר שו"ת שחיברו והי' מראשי המורזים לתיקון עירובין באסיפות התאחדות הרבנים. אחר פרסומת המדועה הנ"ל שוועד העירוב מוכנים לשלם 5,000 דאלאר למי שמביא להם המודעה משנת תשל"ט עם חתימות הרבנים. לא נתפרסמה מודעה המזוייפת עוד הפעם בעתונים. הבינו שהמודעה היא רק פרסומת שקר ולא יותר מזה. לא הוי הוראה לאיסור ולא הוי פסק דין. וכן הופסק פרסומת מודעה המזוייפת הנ"ל ברחוב. כי הכל ידעו שהיא מזוייפת, ואין תועלת לפרסמה. מ"מ מזמן לזמן מופיע ע"י כת שקרנים.

וכן נתפרסמה מודעה עם חתימת הרבנים בשנת תש"ס. ונתגלה שזייפו חתימות שם. הודיע זה לעתונים, והם לא פרסמו מודעה הנ"ל עוד. הרי מתעסקים עם כת שקרנים וזייפנים. עושים כל דבר אסור לפרסם איסור עירובין. לא יאומן כי יסופר שאלו נקראים בשם בני תורה יתעסקו בזה. ובתשובה הנ"ל בחלק ח' כתוב שמרן הגאון בהמ"ס אג"מ לא הסכים לתיקון העירוב בבארא פארק. הרי הסכים מפורש בפני עדים ונדפס בספר. וכן פסק הלכה למעשה להרבנים מפלעטבוש שבאו לשאל ממנו פסק דין בענין העירוב שם. הרי שקר דוברים כותבי תשובה הנ"ל בשם מרן הגאון ר"מ פיינשטיין זצ"ל. פשוט לא כתב תשובה הנ"ל. ולא ראה אותו. ונדפס אחר שהלך לעולמו.

מענין לענין

מענין לענין אודות פרסומת שקרים אפילו בדברים ידועים. פרסם אחד ממתנגדי העירוב לתלמידיו בישיבה תורה ודעת הרב ח"ל כ"ץ, שהעירוב עומד תחת השגחתו, אינו רב חשוב. מי שמע ממנו. שיחה זו נתפשטה לישיבת לייקווד ושמעתי מבחורים לומדים שם שיחה זו. אם כי אין כדאי להתעסק עם שטויות אלו. מ"מ להרס כת שקרנים, נתעסק בזה מעט. ידוע, קהילת סאטמאר הי' קהילה הגדולה בעולם מיהודים שומרי תורה ומצות. בישיבת סאטמאר לומדים פי אלפים מהלומדים בישיבה תורה ודעת. שם לומדים איזה מאות תלמידים, ובסטמאר לומדים אלפים. הגה"ק כ"ק אדמו"ר מהר"י ט"ב מסאטמאר זיע"א, בחר בהרב חיים לייב כ"ץ נ"י להיות ראש הכולל בסאטמאר. כל המו"ץ הצעירים מסאטמאר הם ונלמידיו. אנשי קהילת סאטמאר הגדולה מכירים, היטב הרב ח"ל כ"ץ נ"י, וגודל ערכו בתורה וי"ש. ומה נ"מ אם תלמידי תורה ודעת בפלעטבוש לא שמעו משמו הגדול. אכן אפשר להגיד להם שקר זו. אח"כ הי' רב ק"ק בעלזא הרבה שנים. בעלזא היא מהקהילות הכי גדולים בעולם. בבארא פארק יש להם חמשה התי מדרשים, ת"ת וכולל אברכים מפואר. גדול כפלי כפלים מהכולל בישיבה תורה ודעת. כל חסידי בעלזא שמעו שמו הגדול. ויודעים מרוב חכמתו וצדקתו, שאינו אוכל דבר חוץ לביתו ואינו סומך על שום הכשר, ועוד מנהגי חסידות ופרישות. אח"כ יסד קהילה וישיבה. ועזב קהילת בעלזא. אבל מי לא שמע משמו הגדול וסמכותו בפסק הלכה. אלפים באים לשאול ממנו שאלות בכל שנה. ומה נ"מ מה שאומרים איזה אברכים מישיבות הליטאים עליו. הרי הוא גדול מאוד ליהודים ופוסק מומחה. יותר מהראשי ישיבות בלייקווד, תורה ודעת ועוד,

תומכי העירוב הם רבנים מפורסמים מהם שחברו כמה חיבורים שו"ת הם פוסקים מומחים לכלל ישראל. ומה נ"מ מה שאומרים מלמדים בישיבות שלא שמשו בהוראה, אינם יודעים דרכי ההוראה, ואינם פוסקים שאלות. וחתמו על מודעות מזוייפות, בלי שום עיון, וידיעה בענין עירובין.

לבי אמר לי שדעת מרן הגה"צ בהמח"ס אגרות משה היה להתיר תיקון עירובין בברוקלין. אבל מפני כבודם של אגודת הרבנים, שכבר יצאו לאסור תיקון עירובין בברוקלין, שלא יהי' נמבאים כזבל בשוק, כתב תשובה לאיסור, שאין לה טעם וריח חכמים, וכתב מפורש שדבריו היפך מכל האחרונים, והיפך מדברי הש"ע, כדי שידעו הציבור, ות"ח בדור מה קאמר. ולא יסמכו על איסורו כלל. הכי ראייתם בכל הדורות אחד שיכתוב תשובה להלכה היפך מכל חכמי הדורות, ראשונים ואחרונים, רק בדורינו ראינו זה בספר אג"מ. מו"ר הגאון הגדול מכל בני דורו זצ"ל זיע"א, כשהגיד חידוש ואח"כ מצא חידושו בראשונים או באחרונים שמח שמחה גדולה. ואמר זו סימן שהולך בדרך הישר.

דע יידידי הקורא

פסקי הלכות נתנו לנו ע"י מסורת חכמי הדורות. דבר שאינו על פי המסורה מחכמי הדורות אינו כלום. כבר ביארתי זה בקונטרסים שיצאו לאור בזמן האחרון בעניני עירובין. הרי פס"ד של בהמ"ח אג"מ אינו כלום. הלומד בין השורות בתשובותיו בענין עירובין יבין זה מיד. השאלה היא למה וכתב דברים אלו היפך חכמי הדורות, וכתב זה מפורש בתשובותיו, התירוץ, להגן על כבודם של הרבנים מאגודת הרבנים. הם כת' איסור בלי טעם וריח חכמים. ת"ח בדור הי' מתלוצצים מהם. להגן על כבודם כתב מה שכתב. ולא לפסק דין ברור כמש"כ מפורש שחור על גבי לבן (ח"ד סימן פ"ז).

ידוע גודל מדותיו המרומות, והי' חושש שלא להזיק ולבזות שום אדם, כ"ש רבנים ות"ת. אכן מש"כ נגד הגר"מ קליין נ"י הוא שקר. כי מעולם לא פגע בכבוד שום אדם. כ"ש יידיזו מאז הגר"מ קליין נ"י שהי' בא לבקרו כמעט כל יום בזמן מגוריו בווייליאמסבורג, לפלפל עמו. דברים אלו לא יצאו מתח"י הגאון זצ"ל:

מש"כ בתשובה שם וז"ל: הא יודע הרב הגאון ר"מ קליין שליט"א כי לא ידעתי שהוא נידון למעשה, עכ"ל סוף אות כ'. השמעתם דברים כאלו! אחד בא לשאל פסק דין מרב. והדפיס פסק דינו בספר ונתפרסם לכל העולם. והרב כתב שלא הי' יודע "שהוא נידון למעשה". אם כן למה שאל ממנו פסק דין והדפיס דבריו בספר. ונתפרסם ברחבי תבל! אם אחד יבא לרב עם שאלת נשים. והרב התיר השאלה וגר עם אשתו. הכי יכול לאמר שלא הי' יודע "שהוא נידון למעשה". אם כן למה בא לשאל שאלה. שקר גס כזה שייך רק לכת שקרנים מזייפי התורה. מגיזים שקרים אפילו נגד דברים פשוטים ונגלאים. הגר"מ בהמ"ח סאג"מ זצ"ל ידע היטב שדבר תיקון עירובין נידון למעשה. ופסק מה שפסק בענין זה. אין לו הא"מ שהגר"מ קליין שליט"א בא לשאל שאלות בעלמא. ולפרסם דבריו בספר ללא דבר. אלא כת שקרנים אינם מביישים משום דבר. ומפרסמים שקריהם נגד מציאות נגלה ודברים פשוטים. וכן פסק להלכה ולמעשה להרבנים מפלעטבוש שבאו לשאל ממנו שאלה בענין עירוב בשכונתם. הכי גס אז לא ידע שהדבר "נדון למעשה". הרי אמר להם שיכולים לעשות כפי הבנתם. ושפרי הש"ע פתוחים. הוא הדבר שאמר להגר"מ קליין שליט"א. והדפיס תשובתו להם בספר שו"ת אגרות משה סימן פ"ז.

הרי כל התשובה הנדפס בסימן כ"ח ליצנות בעלמא. חכמי הדור מתלוצצים ממנו, הס להזכיר ששטויות והבלים כאלו יצאו מתחת ידי מרן גאון הדור זצ"ל.

מתנגדי העירוב

הדברים ידועים בין מחזקי העירוב. מתנגדי העירוב אינם מעיינים בפרסומם שלהם. יודעים הם שאין להניח שום פרסומת לטובת העירוב בב"מ של רבנים מתנגדי העירוב. כי הם מאבדים דברי תורה, דרך בוז. אין מעיינים בדבריהם כלל. רצונם שלא יעיינו הציבור בד"ת כתובים לטובת העירוב. ומי יודע זה יותר ממני. ישבתי בבה"מ למכור ספרי בענין עירובין. ובא אחד ממתנגדי העירוב והזמין רב דקהילה. הרב אמר לי שלא אמכור ספר זו בבה"מ. לא אמרתי לו דבר. ושמעתי הספרים בחבילה. אח"כ כתבתי לו. אם יש לו הערות על מה שכתבתי בספר, יכתבם וישלחם לי, ואדפיסם בחוברת שעומד לצאת לאור בקרוב. ואשמח בדבריו והערותיו. מובן שלא כתב שום דבר. שאין בכח שום אדם בדורינו לכתוב נגד מה שהדפסתי. וכן היה מעשה בב"מ אחר בבארא פארק. מכרתי כל הספרים שהי' תחת ידי. הציבור הי' צמאים לדבר ה'. אחר תפילת מעריב בא אחד ממנהלי מוסדות הקהילה ואמר לי שלא אבא עוד למכור הספר בב"מ שם. שאלתי לו למה? הרי דברי תורה כתובים בספר? השיב יכול למכור הספר בכל מקום אבל לא בב"מ כאן. הרי דעתם שאין ללמוד עניני עירובין וספרים מרבנים הכותבים בענינים אלו. וגם הרבה פעמים ישבתי בבה"מ עם תשובות מגדולי ישראל זצ"ל זיע"א וחילקתי אותם בחינם. ובא אחד ממתנגדי העירוב, לקחם, וזרקם לאשפה. וזו ראייה שהם כופרים בתורה. כמ"ש התשב"ץ (ח"ב סי' ל"ז) הרי המלחמה נגד מתנגדי העירוב היא מלחמה נגד עוקרי התורה. מזייפי הלכות. ודברי גדולי הדורות. אין רצונם שילמדו כלל ישראל ענינים אלו. רצונם שיאמינו רק שקרים שהם מפרסמים. הכי זה ג"כ ממידת הגאון בהמ"ח אג"מ זצ"ל שנתן הסכמה על ספר בענין עירובין שכתב נגדו. וכתב שמצוה לחזק המחבר. אם כי כתב נגדו. כי זה דרכה של תורה. ושמחה היא לפני הקב"ה כששני ת"ח מפלפלים זה עם זה בהלכה. מתנגדי העירוב אינם שמים לב לזה. מאבדים כל פרסומת בענין עירובין. שלא יזכר ולא יפקד בבית

מדרשם. כתבתי דברים אלו כדי שידעו הציבור ממי אנו מדברים. לא מת"ח אוהבי תורה. ולא מלומדי תורה ותומכיה. אלא המדובר מעוקרי התורה. כופרים מתנגדים לתקנת שלמה המלך ובית דינו, שתיקנו עירובין לכלל ישראל להנהיג קבוע בכל הדורות.

פרסומת ברחובות ובעתונים

אם כי אין ממדת חכמים להתייחס למודעות נתפרסמו ברחובות ובעתונים בלי שם הכותבם. וכבר יצא גזירה מחכמי קדם שאסור לפרסם שום מודעה בלי שם הכותבם. מ"מ היות שהדבר נוגע להלכה נדבר כאן אידות מודעה נתפרסמה ע"י כת שקרנים. נתפרסמה ע"י מודעה ושם כתוב שמות רבנים שאמרו שעייירות גדולות הם רשות הרבים דאורייתא. אין צריך לערער על כל מש"כ שם. אלא דבר אחד נוגע הלכה למעשה אכתוב כאן בס"ד. הביאו מהגאון ר"ח עוזר זצ"ל שכתב שפריז רשות הרבים דאורייתא שהרי ס"ר שם. זו אמת וכ"כ בתשובה שם. אבל למעשה היתיר לערב שם מפני מחיצת הים. וכתב שצריך לעשות זיירה הפתח על הגשרים והסכים עמו החזון איש זצ"ל. ועוד מהרבנים מוילנא. במודעה לא כתבו שהיתיר לערב שם, ותשובתו הי' לפני מדפיסי המודעה שהרי הביאו דבריו שם. רק כתבו שעיר גדולה פריז הוי רשה"ר. והוא הדין לברוקלין.

למעשה היא ראייה להיפך. שהרי לפי דעת הגאון ר"ח עוזר, כמש"כ שם, אין צריך שום תיקון בברוקלין. שהרי כל הגשרים בברוקלין יש להם צורת הפתח, ומותר לטלטל בכל העיר בלי שום תיקון. רק צריך תיקון בזה ד' של עיר ברוקלין מקום שאין שם מחיצת הים. זה חלק מהזיופים שהם כותבים. הי"ת ירחם על עמו.

צדיקים מזרות הקודמים זיע"א

בזרות הקדומים ת"ח היו נוחין זה עם זה בהלכה. כמו שאינו רואים בתשובות הגאונים משכנות יעקב זצ"ל הובית אפרים, בענין מחלוקת הפוסקים אם צריך שיהי' ס"ר כדי שיהי' רשות הרבים. הנה המשכנות יעקב היה יכול לילך מרב לרב לקבץ חתימות מסכימים לשיטתו. גדולי תורה בישיבת וולאזין פסקו להלכה כדבריו. מאות רבנים גדולי תורה יושבים על כסא ההוראה בעייירות גדולות וקטנות סברו כדבריו. למה לא עשה כן. כי אין זו דרך התורה. כל דבר הלכה צריך ביאור וטעם. וכבר כתב המשכנות יעקב טעמו והדפיס זה בספרו הגדול. רק בזורינו של נעדרי השכל וקלי הדעת עושים דברים אלו. הולכים מרב לרב, ולמלמדים בישיבות קטנות לבקש מהם חתימה בענין שלא למדו. גם מנהל של מוסד לבנות חתם על מודעה מלמדים בישיבות קטנות, שלא שמשו בהוראה, ואינם פוסקים שאלות, לוקחים עט בידם, וכותבים וחותרים בענינים חמורים דעירובין, נגד פוסקים מומחים שמשו בהוראה חמישים, וששים שנים. ופסק דינם נתקבלו להציבור בענינים חמורים, דיני מקואות, איסור והיתר, גיטין, ועוד דברים שהם יסודי הדת. רבנים כותבים ספרי שו"ת דבריהם נתקבלו בכל העולם. ע"פ דעת אלו המלמדים צריכים הם לקבל דבריהם כהלכה מסיני. עכ"פ הי' חייבים לילך ולדבר עם הרהגה"מ לבאר הדין קודם שכותבים וחותרים. זו אינם עושים. רק לוקחים עט בידם וכותבים וחותרים ככל העולה על לבם. בלי עיון נכון בדברי רבותינו הראשונים והאחרונים. וכותבים נגדם בלי שום בוש פנים! ואחרים אין כותבים דברי תורה בענין עירובין. הם במדרגה הפחותה. מפרסמים שקרים, שקר על גבי שקר כדי לרמות את הציבור. דברים הנ"ל לא כתבתי בשביל אלו עוקרי התורה אין הא"מ שיחזרו משיטתם הנמבזה. לשקר ולזייף ולרמות יהודים תמימים שומרי תורה ומצות. דברינו מופנים לחובשי בית המדרש הרוצים לדעת האמת. לחזקם בעבודת הקודש, להצילם מרשת המינים. מי יתן שיבא משיח צדקינו במהרה בימינו אמן.

מהזורה ד' עם תיקונים והוספות נשלם ונדפס בחסדי הי"ת ניסן תשס"ג

הי"ת יאיר עייני אחינו בני ישראל במאור תורתו הקדושה ונוכה לכל טוב בזה ובבא בשנות גו"י

בתוך כל אחינו בני ישראל

יתברך בני משה אברהם נ"י אשתו חי' ובנם יחזקאל מנחם, אהרן יוסף, בנותיהם חנה רחל, שינדל, לאה, פרומא, בני חיים נ"י אשתו הינדא בתשבע, ובנם צבי הירש. בנותי מלכה קילא, בעלה דניאל, בנם שמעון אהרן יוסף, אברהם יהושע היעשל, בנותיהם פרידא, רחל, שיינדל. ביתי אסתר חי' ובעלה שמחה. בנותיהם בלומה רייזל, איידל, שרה מרים, פערל, אלטא פרידא, לחיים טובים ארוכים ולשלום. בעבודתו יתברך שמו. ונוכה לראות בנים ובני בנים עוסקים בתור' ובמצות. גם כותב הזה יתברך בזכות פרסומת האמת. חותמו של הקב"ה.

תורת תקוני עירובין
להלכה למעשה בקצרה
מספר תיו יהושע

אל הקורא

שמעתי מבוכה גדולה בענין תיקון עירובין בברוקלין אין ביד הציבור הלכה ברורה. אבל צריכים לדעת כל הספקות בענין כבר דנו בהם גדולי הדורות מדורות הקודמים ובחסדי ה' מסרו לנו הלכה ברורה. לפני מאה שנים כתב בעל המחבר תיו יהושע שהקונטרס שכתב בענין היה לפני גדולי תורה בעיה"ק ירושלים תובב"א וכולם הסכימו לדבריו גם הגאון המפורסים ר' חיים ברלין זיע"א (בנו של הנצי"ב אב"ד ור"מ דוולאזין) הסכים לכל מה שכתב שם. צריכים לדעת דברים כתובים כן מבוארים בעוד מספרי הפוסקים להלכה ברורה. אין להחליט הלכות ע"פ סברות יהי' מי שיהי'. רק ע"פ פסקים מקובלים מדורות מבואר בקונטרס קטן זו.

מצוה להקהל קהילות ברבים, עם רב המבין ענינים אלו, ללמוד קונטרס זו כדי להסיר המבוכה ויהי' ביד כל אחד הלכה ברורה כפי המסורה מדורות, ולא יהי' לכל אחד ואחד תורתו בידו נגד המקובל

כל זה הדפסתי לזכות את הרבים

בעזה"ת חודש סיון תשס"א

ישעיהו טוביה הלוי דירעקטאר

א. תורת תקוני עירובין להלכה למעשה בקצרה

א) דעת גדולי האחרונים אליבא דהלכתא דהים נידון כמחיצה וכן המים נחשבים כמחיצה ואין לחוש לשמא יעלה הים שרטון כלל בכל גוונא ובפרט אצלנו עכשיו תופסין כל עיקר שאין ר"ה מה"ת ובפרט היכא שהעיר מוקף בג' מחיצות מלבד הים וכאשר האריכו בכל זה רבני קדמאי ובתראי ורובן ככולם קבעו כך להלכה דנחשבים למחיצה באין לחוש לדעת המחמירין.

ב) תל גבוה המתלקט עשרה מתוך ארבע שיש לפני הים הרי דעת האחרונים דזה נחשב למחיצה לכ"ע כמבואר בט"ז בסוף תשובתו והרי זה מפורשת בפרק הזורק מבוי ששורה לחוכו ונעשה מדרון לר"ה אותו מבוי א"צ לא לחי ולא קורה ופידש רש"י דאותו גובה הוי ליה מחיצה והחשש שמא יעלה הים שרטון אינו אלא בים דדרכו בכך כדפירש רש"י בפ"ק דעירובין שם כי כן דרכו אבל בתל שאינו סמוך ממש לים לא חיישינן לזה כלל ע"ש ודעת איזהו מהאחרונים דלא בעינן דוקא שמתלקט עשרה מתוך ד' כמדרון אלא אף ששפת הים גבוה מאמצעו עשרה ואף שאינו מתלקט הוי מחיצה ועיין בשו"ת ח"צ ובשערי תשובה שמקילין אף בלא מדרון המתלקט ע"ש.

ג) גשרים לצרף למחיצה אף בדאתי רבים עליו ובוקעין, וכן אף בדאתי רבים ובוקעין תחתיו הרי העלו הפוסקים בזה דלא אמרינן דאתי רבים ומבטלי ליה וטעמם ונימוקם עמם ובפרט היכא שהגשר הוא רק צירוף מחיצה לשאר שלש מחיצות ע"ש ולדידן בזמן הזה דלית לן ר"ה מה"ת פשיטא דאין לחוש כאן לומר דאתי רבים ומבטלי ליה.

ד) תל המתלקט בידי אדם פשיטא הוא דלא אמרינן דאתי רבים ומבטלי ליה כאמור לעיל אלא אף בתל המתלקט בידי שמים העלו איזהו מגדולי הפוסקים דלא אמרינן דאתי רבים ומבטלי ליה וטעמם ונימוקם הבאתי לעיל.

ה) חוטי הטליגראף נחשב כצורת הפתח אף שהחוטין שבהקנים נמשכין בצדן ולא על גביהן ואף שההפסק שבין הקנה להקנה שהחוט הולך בהם מזה לזה הרי הוא רחב יותר מעשר אמות מ"מ אין ההפסק זה מקלקל לצורת הפתח כלל וכן מה שעמודים מפסיקים באמצע הרוחב של צורת הפתח אין לחוש, והראיה דלא חיישינן לזה כנ"ל הביאו גדולי האחרונים מדברי הירושלמי בעירובין ומסוכה פ"א דמקשה שם על המשנה של מקיפין שלשה חבלין ותסגי בחבל העליון לבד משום צורת הפתח וכו' ע"ש, ועוד כתבו שם דאם אפשר אזי יעמידו שני לחיים גבוהים עשר טפחים מכוונים תחת החוט בשני קרנות העיר בד"מ בקרן מערבית דרומית מצד מזרחית ובקרן צפונית מזרחית ונוכל לחשוב עפ"ז כל החוט של הטליגראף הנמשך במזרח העיר כצורת הפתח אחד, אבל אין זה לעיכובא.

ו) גינות וקרפפות בזרעים שהם בתוך העיר מוקפת עירוב לחוש לזרעים שבהם לביטול מחיצות העירוב העלו הפוסקים דאין לחוש ולא אמרינן זרעים מבטלין מחיצה. וגם מצטרפין אף המחיצות של הגינות לטלטל בעיר ויש מן הפוסקים דמקילין אף בגינה עצמה לטלטל כאמור לקמן בפרטיות, ובעירובין שומעין להקל.

ז) הנה הב"ח בתשובתו העלה להלכה סברא חדשה להקל בדין תקוני עירובין ואומר דאנן חושבין היקף הבתים והחצרות המסבבין העיר כהיקף חומה, הגם דלענין ערכין

במשנה ערכין פ"ט משנה ו' לא חשיב היקף בתים כהיקף חומה מ"מ לענין עירובין שאני דיש לחלק ולומר דלענין ערכין בעינן ערי מבצר דוקא משא"כ בעירובין דלא בעינן רק היקף חומה בעלמא לסתום סביב העיר ולהבדילה מר"ה וא"כ נראה דהיקף בתים סוגר יותר הרבה מהיקף חומה דהוי כהיקף דירה ממש משא"כ חומה סתמא אינו עשוי להיקף דירה כמבואר בשו"ת ח"ס ועכ"פ הרי לענין עירובין הרי סברת הב"ח סברא דחשבינן היקף הבתים והחצרות המסככין העיר בקצה שלה כהיקף חומה ע"ש. ולכן לדין בזמן הזה דלית לן ר"ה העלו האחרונים להקל כדעת הב"ח והיכא דאי אפשר לתקן בנקל הפרצות דשם אף ע"י לחי אזי יש לנו לסמוך על הב"ח הנ"ל להקל ולסמוך על היקף הבתים והגינות אשר סביב העיר ולחשבם כהיקף חומה ממש סביב לה ולהקל בכל הפרצות והדרכים בתוך ההיקף גם בלא לחי כלל ואף שהפרצות הם יותר מעשר אך באופן שהפרצות אינן זו כנגד זו ממש והעומד במבואות הבתים שבתוך העיר אין נראה וניכר לו הפרצות והדרכים שהולכים מתוך ההיקף שסביב העיר חוצה לה מול פני השדה וגם מונחים בריחוק מפנים העיר ואז אף שהפרוץ מרובה על העומד מותר, אך במקום תוך ההיקף שסביב לה אזי שם כנגד הפרוץ ממש אסור לו לטלטל שם אף בעומד מרובה על הפרוץ אבל שלא כנגד מקום הפרוץ מותר לטלטל שם היכא שהעומד מרובה על הפרוץ אף שהפרוץ יותר מעשר.

(ז) הנה לחלק פרצת הדרך הרחב עשרים אמה לשנים בנעיצת קנה באמצע בכדי שמצד זה של הקנה יהיה פחות מעשר אמות וכן מצד השני יהיה פחות מעשר אמות אי מועיל אזי יש מן הפוסקים דמקילין ואומרים דנעיצת קנה כל שהיא באמצע הפרצה הרחב עשרים אמה מועיל ומיקרי פרצה פחות מעשר אך יש מחמירין ואומרים דבעינן שהקנה יהיה פס של אמה הרחב בו ואז כשהוא נעוץ באמצע הפרצה הנ"ל אזי יש להקל ולא אמרינן בהאי אופן דאתי אורא דהאי גיסא ודהאי גיסא ומבטל ליה להקנה לגמרי ע"ש.

(ט) הנה עיירות גדולות אשר בניני המבואות של הבתים והחצרות רבות הן ונבנו כולם באופן אשר המפולשות של כל מבוי ומבוי שבתוך פנים העיר אינן מכוונים זה כנגד זה ממש אשר מבואות כאלו נקראות בלשון חז"ל מבואות עקמומות ומחמת עקמומית זו הרי שנויה בדברי חז"ל פלוגתא בהם בין רב ושמואל אשר שמואל סובר דעיירות של מבואות כאלו לאו ר"ה כלל וטעמו הוא כאשר בארתי לעיל כיון שהעומד שם בתוך המבוי אין היא רואה בראשיה המפולשות את הפתוחה שבה שהיא פתוחה לר"ה שחוץ להעיר ואף שהמבואות בראשיהם פתוחים אלו לאלו אך מצד העקמומית שבהם אין אחד מהם נוטה לר"ה שבקצה העיר, אך רק יש להחמיר במבואות האחרונים הבנויים בקצה העיר אשר אחריהם אין עוד דיורין של מבואות ושם תוכל להיות אשר העומד בתוך המבוי דשם יכול לראות את ראשיה המפולשת שהיא מפולשת ופתוחה כנגדו לר"ה מול פני השדה ממש וכן תוכל להיות שם ששני ראשיה המפולשים מכוונים זה כנגד זה בפתוחה לר"ה ואז תוכל להיות נראה וניכר המפולש שבה מוך פני השדה להעומד בה אבל עכ"פ אלו המבואות שבתוך העיר עד מבוי האחרונה שבקצה העיר נגד מול השדה אף שכל אלו בראשיהם פתוחים אלו לאלו עד מבוי האחרונה שבקצה העיר שהיא מפולשת ופתוחה לר"ה אבל מ"מ אין בני המבואות שבתוך העיר יכולים לראות דרך מבואותיהם את ר"ה כנ"ל כיון שאין בהם פילוש למול פני השדה שבקצה העיר כנ"ל ולכן נמצא אשר כל המבואות

האלו עד מבוי האחרונה נחשבים כמבואות סתומות מג' צדדים שאין עליהם שם ר"ה אף בס"ר בוקעין בהם ואף ברחב ט"ז ואף לר"ב ורב דפליג על שמואל ואומר דמבוי עקום הרי כמפולש אזי גדולי הפוסקים מפרשים כוונתו דקאי על עקום כענין ג"ם, ע"ש טעמם ואף לאלו דס"ל דאף עקום הרי כעין דלית פליג רב ע"ש אבל באופני בניני מבואות שבעיירות כנ"ל הרי גם רב מודה דדינם כמבואות סתומות מג' צדדים וכיון שהם נקראים מבואות סתומות מג' צדדים כבר הארכתי וביארתי לעיל בנידן העירוב שבעיר וכיוצא בה דהגנה של המחיצות שבמקום ההיקף בעיירות כאלה חשבינן למחיצות כשרות באין לחוש להמחמירין שבהם כי גם הם מודים להקל בפשיטות במחיצות האלו היכא שהמבואות הם סתומות מג' צדדין אף שבראשיה אחת היא מפולשת.

(י) נמצאת למד מכל הלין.... אשר בעירות גדולות אשר המבואות שברחובותיהם נבנו באופן כזה היינו שכל המבואות נכנסות אלו באלו ואלו באלו ואין בהם פילוש לר"ה שהוא פני השדה שבקצה העיר חוצה לה אך קצה מבוי האחרון שנבנה בקצה העיר היא מפולשת בראשיה אחת מול פני השדה שחוצה לה וכן כך תחילת מבוי הדאשון אבל המבואות של הרחובות שבתוך פנים העיר אשר כל ראשי המבואות מזה לזה אינן מכוונים זה כנגד זה להיות נוכל לראות לבני המבוי ממבוי למבוי בקו השווה את פתוח של המפולש והפרצה שבמבוי האחרונה שעומדת בקצה העיר שהיא פתוח שם מול פני השדה שחוץ לעיר אזי לפי כך אין לחוש מלטלטל בעיר הזה בכל מבואותיה אף בס"ר בוקעין בה ורחבים ט"ז אמות אחר עשיית העירובי של שתופי המבואות והחצרות ואין האנשי המבוי יכולים לאסרו עליהם וגם אף במבוי שבקצה העיר שהעומד בה יכול לראות הפרצה או המפולש שבה שפתוח לר"ה הרי ג"כ מותר לטלטל בה בלא תקון לחי באי אפשר, היכא שהפרצה והמפולש לאו כנגדו והעומד מרובה על הפרוץ וכאשר בארתי לעיל.

(יא) הנה בדבר מחיצה של צורת הפתח להתיר אם קני של חוטי צורת הפתח רחוקים ג' טפחים מהכותל אזי זה שנויה במחלוקות בין הפוסקים האחרונים ורובם מהם העלו להלכה דבצורת הפתח ליכא למימר דאתי אירא דהאי גיסא והאי גיסא ומבטלי ליה ע"ש ולכן אף ברחוקים הרבה יותר מג' טפחים מותר אך יראה שלא יהא רחוק הרבה כ"כ מהכותל שלא ימצא שהפרוץ של מרווח הרחוק תהא מרובה מהעומד דהיינו כי צורת הפתח של הקנים הרי כל ההמשך זה חשבינן כעומד שם מחיצה לכך צריך שיהא הצורת הפתח של המשך הקנים דחשבינן המקום זה כעומד מחיצה תהיה המקום המשך זה מרובה על המרווח שבין הכותל להם ובהאי אופן חשבינן כהרי כולו עומד וכאשר ביארתי אודות זה בתשובתי גם דעת גדולי הפוסקים דצורת הפתח מהני אפילו צד אחד עורף על חברו ד' אמות ויותר דהוא כמו מחיצה גמורה. גם העלו האחרונים אשר בקנים של צורת הפתח לא בעינן עובי אצבע ועוד העלו האחרונים אם קנה אחד גבוה וקנה אחד נמוך נמי מהני בצורת הפתח. וה"ה אחד עב ואחד דק מהני, כמבואר בספר תוספות שבת ס"י שכ"ב ס"ק כ"ו גם אם צורת הפתח אין בתוכו עשרה טפחים יש להסתפק אם מצטרף עובי הקנה שעל גבם ואם בצדדים יש עשרה טפחים רק באמצע יורד הקנה לתוך עשרה מהני לכ"ע כמבואר בשו"ת נפש חיה ע"ש.

(יב) עיירות אשר נהר עובר באמצע העיר וחולק העיר לשתיים ואי אפשר לתקן מבואות העיר בצורת הפתח כל חלק לכדו האריכו בזה הגאון בח"ס ובשו"ת אמרי אש וכתבו

דיש לעשות העירוב של צורת הפתח באופן זה היינו שיעבור הקנה שעל גבי הלחיים מעבר הנהר לצד השני של הנהר ומותר לעשות צורת הפתח ע"ג מים וע"ש עוד שהאריכו בדבר הנהרות שבתוך העיר אם יש לחוש לומר שהנהר יכול לאסור בטלטול בתוך העיר והעלו שאין יכול לאסור על העיד ומותר לשאוב ממנו המים ע"ש.

יג' הנה רובן ככולם מגדולי הפוסקים שבדור האחרון העלו להלכה כדעת הבה"ג ורש"י בעירובין דף נ"ט וסמ"ג סמ"ק וספר התרומה ורבינו מאיר ורוקח ותוספות פ' במה, והרא"ש פ"ק דעירובין וא"ז והטור ורבינו ירוחם אשר אלה כולם כאחד ענו ואמרו כל שאין ששים רבוא עוברים בו בכל יום כדגלי מדבר אינו ר"ה אלא כרמלית ומלשונם מוכח דבעינן אשר ששים רבוא יעברון בכל יום דרך המבוי המפולש ולא סגי אם לפרקים ימצא שבוקעים ס"ר ומלשון רש"י בעירובין דף נ"ט כמעט מפורש כך להדיא וז"ל עיר של יחיד שלא היה נכנסין בה תמיד ס"ר של ב"א וכו' וכן מוכח להדיא בש"ע שכתב שם וז"ל שכל שאין ששים רבוא עוברים בו בכל יום ודייק בכל יום וכוונתו כנ"ל.

יד) גשר שהולך על הנהר בתוך העיר אשר עיר זה מתוקן בעירוב כנהוג אזי האריכו האחרונים בזה והעלו דתחת הגשר פשיטא דמותר לטלטל דהוי שם רשות יחיד גמור מטעם כיון שעשיית הגשרים ע"פ רובא נעשים באופן כזה היינו שהקורות שהגשר מונח עליהם הם מונחים על עמודים גבוהים יותר מעשר טפחים והקורות שמונחים על גביהם הוי צורות הפתח והוי כסתום מארבע הצדדים ולפי זה הטעם דהוי תחת רשות היחיד גמור אזי יש לומר דמותר לטלטל ע"ג הגשר נמי דאזי רשות היחיד עולה עד לרקיע כמבואר בש"ע סי' שמ"ה סעיף ט"ז גבי גג הבולט על מחיצות הבית וכו' ע"ש וא"כ הכא נמי מחיצות התחתונות שתחת הגשר אין ניכרות לעומד על הגשר והוי ע"ג הגשר כרמלית ועוד לפעמים בעת הגידול הנהר אסור לטלטל גם תחת הגשר כמבואר בסי' שנ"ו דבהאי אופן חולקת רשות לעצמו וצריך מחיצה תלויה בכניסה ויציאה ומה נעשה אז. אמנם נראה דמטעם אחר מותר לטלטל על הגשר מטעם דהוי כחורי רשות היחיד כמבואר בש"ע סי' שנ"ג גבי זיז הבולט מן הכותל דאם היה חלון פתוח לו דמותר לטלטל עליו דהוי כחורי רשות היחיד ואם היה דבר רחב מותר להשתמש עליו בכל דבר וא"כ ה"ה הכא, ועוד העלו שם דלענין אי מועיל לערב יחד עירובי חצרות שני חלקי העיר שבשני צדדי הגשר דאינו מועיל אלא באופן שיהיה הגשר רחב ד"ט כמבואר בסי' שע"ב סעיף י"ז ע"ש היטב.

טו) הנה אדמו"ר בש"ע סי' שצ"ב סעיף א' העלה להלכה וכתב וז"ל ולדברי האומרים שכל רשות הרבים שאין ס' רבוא בוקעים בה בכל יום אינה רשות הרבים גמורה שבפחות מס"ר אינה נקראת בקיעת רבים אזי א"צ לעשות שיור העיר של רבים אלא אם כן ששים רבוא בוקעין בה בכל יום ועל זה סומכין עכשיו שאין נוהגין לעשות שיור ליום עיר.